

Si és que hi ha cases d'algú. Històries de l'habitatge. Rutes culturals per Barcelona (3)

Calendari. Tardor 2023

Setembre

Dimarts 19. *Xemeneies i xamfrans.* Una passejada pel passat industrial de l'Esquerra de l'Eixample.

La sala d'actes d'un antic local parroquial va ser, a la dècada de 1960, l'indret a on es conegueren moltes parelles del barri del Ninot. Aquella sala, però, té una història que va més enllà i que enllaça amb el passat fabril i obrer de l'Esquerra de l'Eixample que recuperarem a través de tres de les xemeneies que es conserven, amagades entre els xamfrans d'un barri que no sempre fou només residencial. En aquesta ruta coneixerem el passat industrial d'un barri que avui és sobretot residencial i coneixerem quines xemeneies s'amaguen entre els xamfrans.

Dimarts 26. Una passejada per la Dreta de l'Eixample amb Ildefons Cerdà.

Maleïda santa igualtat i maleïda santa democràcia!, exclamava Puig i Cadafalch des de les pàgines de *La Veu de Catalunya*, l'any 1901. En aquesta ruta parlarem de com es va concebre l'Eixample i com va ser que el dissenyés un enginyer i no un arquitecte i, a més, un socialista utòpic com Ildefons Cerdà. El seu pla, revolucionari, va topiar amb tota mena de resistències.

Octubre

Dimarts 3. *La cintura roja.* Una passejada per les pors de la burgesia i la cultura obrera als barris de la Torrassa i Collblanc dels anys 1930.

Durant la dècada de 1920 la Torrassa fa multiplicar per deu la seva població amb l'arribada d'immigrants, sobretot de Múrcia, Aragó i Almeria. Naixia un barri dens, de passatges i habitatges minúsculs, de gratacels, d'esperances i de barricades. De nit, en els dormitoris amples de la zona alta de la ciutat, però, algunes persones es despertaven aterroritzats: havien tingut un malson de color roig i negre.

Dimarts 10. Aire lliure! Una passejada pel Guinardó dels anys 1920 a 1940.

Les fontades, les escoles del Bosc i del Mar, les torres ben ventilades, aquell paisatge rural, de secà, les vistes sobre el mar. Barcelona havia de convertir-se en una ciutat jardí! A principis del segle XX l'aire lliure i la natura es van convertir en el nou ideal per a les ciutats modernes, davant del perill d'un ésser minúscul i mortífer: el bacil de Koch.

Dimarts 17. *La Floresta és una festa?* Una excursió per la Floresta, de Pearson a la Rierada.

Un empresari canadenc va tenir la idea de fer-ho a l'inrevés: construir una estació de tren al mig del no-res per crear-hi un poble. Aquell tren va començar a transportar famílies de la ciutat que tenien estalvis, nous estiuejants i, molts anys més tard, joves de bona família amb ganes de festa i natura.

Dimarts 24. L'habitatge obrer a Barcelona als anys 1930. De les cases barates a la Casa Bloc. L'habitatge obrer a Barcelona als anys 1930. De la Casa Bloc a la vaga de llogateres.

Quan es proclamà la Segona República la situació de moles famílies llogateres era desesperada. La República va suposar, però, l'esperança d'un futur millor. La construcció de la Casa Bloc, un bloc de pisos de protecció oficial havia de ser el principi d'un gran projecte molt més gran que es va veure estroncat per l'esclat de la guerra civil.

Dimarts 31. Aquí sempre és estiu. Una passejada per l'habitatge benestant dels barris de Galvany i el Turó Park.

Un còctel refrescant, aquelles gelosies mediterrànies, un espai ample, la ceràmica de la Bisbal, una cortina de lli. En aquesta ruta ens passejarem per un barri que durant quaranta anys va aplegar als millors arquitectes de la ciutat, que hi van construir els edificis més moderns de la ciutat. Van aprendre que no calia construir grans palaus, que, en realitat, el que volien, el que desitjaven els seus clients rics era viure de forma senzilla.

Novembre

Dimarts 7. La casa de la culpa. Una passejada per la història del recinte de La Maternitat.

Com ho havia de fer jo, pecadora? es pregunta la Nela, desesperada, al monòleg que va presentar Caterina Albert als Jocs Florals d'Olot, l'any 1898. Aquella obra resumeix les conseqüències terribles de segles de repressió moral de les dones. En aquesta ruta parlarem de la història del recinte de La Maternitat, de la salut de les dones i infants a la Barcelona de principis del segle XX i de la lluita feminista al llarg del segle passat.

Dimarts 14. *Mai tindràs una casa!* La lluita per l'habitatge a la Barcelona post-olímpica.

Mai tindràs una casa! cridaven els manifestants a Plaça Catalunya al maig del 2006. En aquesta ruta coneixerem algunes de les protestes, organitzacions, de les victòries i de les derrotes del moviment de l'habitatge a la Barcelona dels nostres dies.

Dimarts 21. De Canyelles a Roquetes. Una excursió per Nou Barris.

En aquesta excursió ens mirarem la ciutat des de Collserola. Hi veurem alguns dels barris que haurem visitat aquest trimestre, alguns obrers, d'altres benestants. Com viviem a la ciutat i com ens marca el barri i la casa on hem nascut?

Dimarts 28. Vitralls d'uralita. Un estiu a Cerdanyola.

Poden ser d'uralita uns vitralls modernistes? Sembla impossible que dos materials tant diferents, d'origens i de mons oposats, es poguessin unir. En aquesta última ruta ens imaginarem un estiu a Cerdanyola de fa cent anys, de quan l'escriptora empordanesa Caterina Albert batejà el llavors petit poble rural del Vallès com a Monflorit. Aquell poble idíllic, però, estava a punt de transformar-se.